

FORFATTERNES FORHAL

Et projekt med forfattere og tekstlæsning
på biblioteket
Esbjerg • Hillerød • Odense
2016-17

Forfatterens Forhal • Et projekt med forfattere og tekstlæsning på biblioteket

Projektejer: Odense Centralbibliotek v/ Michael Linde Larsen

Samarbejdspartnere: Hillerød Bibliotekerne og Esbjerg Bibliotekerne

Projektnummer: BUP.2015-0031

Projektperiode: 1.3.2016-30.4.2017

Evaluering: Jo Hermann, Artige Ord

PROJEKTGRUPPEN

Fra Esbjerg Bibliotekerne

projektleder og konsulent Kiera Conboy og bibliotekarerne Lenette Anstensrud, Lone Pedersen, Helle Braa og Marianne Nordholm Frandsen

Fra Hillerød Bibliotekerne#

projektleder og litteraturformidler Thorbjørn Zeuthen Tirsted, bibliotekar Jakob Poulsen og assistent Monica Mora Jorge

Fra Odense Centralbibliotek

projektleder og teamleder Michael Linde Larsen, bibliotekar Lone Eriksen og bibliotekar Kirsten Emdal

STYREGRUPPEN

Poul Høst Pedersen, afdelingschef på Esbjerg Bibliotekerne

Sys Sigurd, stadsbibliotekar på Hillerød Bibliotekerne

Jens Winther Bang Petersen, publikumschef på Odense Bibliotekerne

Sofie Kragh-Müller, forfatter

samt projektlederne Kiera Conboy, Thorbjørn Zeuthen Tirsted og Michael Linde Larsen

Forsidefoto: Forfatterarbejdsplads på Hovedbiblioteket i Hillerød

Fotos: Jo Hermann, medmindre andet er angivet

Indhold

Om projektet.....	4
Om evalueringen	4
De vigtigste erfaringer fra projektet	5
Tre byer, tre fortolkninger	5
Esbjerg	6
Hillerød	6
Odense	7
Et skrivebord på biblioteket	8
Synlighed.....	9
Forfatterens og skriveprocessens synlighed for publikum	10
Synlighed i biblioteksrummet	10
Kommunikation	11
Deltagernes evaluering af Forfatternes Forhal	12
Deltagernes fordeling på bibliotekerne	12
Deltagernes alder og køn.....	13
Aktiviteter	14
Deltagernes udbytte	14
Mulige forbedringer	16
Efter Forfatternes Forhal	17
Tekstlæsning og skrivegrupper	17
Hvor blev de etablerede forfattere af?	19
Videre herfra.....	21
Bilag 1. Skrivende på biblioteket• spørgsmål til overvejelse	21
Idéfasen.....	21
Opstartsfasen	24
Undervejs.....	24
5 gode råd til den gensidige læsning.....	25
Bilag 2 • Bibliotekernes selvevaluering	26

OM PROJEKTET

Forfatternes Forhal har undersøgt, om bibliotekerne kan synliggøre litteraturen ved at invitere forfattere indenfor, så de kan understøtte den stigende interesse for at skrive bøger.

Projekt Forfatternes Forhal var et samarbejde mellem Odense Centralbibliotek, Esbjerg Kommunes Biblioteker og Hillerød Bibliotekerne, som Slots- og Kulturstyrelsen støttede med 366.200 kr. fra Udviklingsmidlerne. Projektperioden begyndte 1. marts 2016 og sluttede 30. april 2017. Kort efter blev der afholdt en fælles konference om erfaringerne fra projektet.

Forfatternes Forhal skulle styrke forbindelserne til det skrivende miljø, både talenter og professionelle, ved at gøre skriveprocessen synlig for bibliotekernes publikum og ad den vej udvikle skrivelysten hos brugerne. Projektbeskrivelsen taler ligefrem om at skabe venskab og gode relationer mellem bibliotekerne og forfattere og skribenter i hver af de tre byer ved at stille forfatterarbejdspladser til rådighed. Inspirationen til projektet kom bl.a. fra Litteraturhuset i Oslo, hvor den øverste etage er reserveret til forfatterarbejdspladser, og fra et tidligere projekt på hovedbiblioteket i Odense, hvor Jesper Wung-

“Projektet lægger op til et blivende samarbejde mellem det skrivende miljø og bibliotekerne. Her kan skribenter indgå i samarbejde og samskabelse med publikum, fx i skriveværksteder og daglig kontakt i udlånet. På biblioteket leves forfatterdrømme ud.”

Fra ansøgningen

Sung var ansat som husforfatter og sad og skrev på biblioteket i en måned. Derfor var det en central del af projektet, at bibliotekerne skulle tilbyde arbejdspladser til lokale skribenter.

Forfatternes Forhal må betegnes som en succes, selv om vejen til succes viste sig at være en anden, end ansøgningen lagde op til.

Skribenterne har nemlig kun brugt arbejdspladserne i begrænset omfang. Til gengæld har mange skriveinteresserede deltaget i tekstlæsning, og det er ad den vej, skriveprocessen er blevet synlig og tilgængelig for dem.

Derfor er det ikke alle ansøgningens mål, der er nået, men tilbagemeldingerne fra de deltagende brugere er vældig positive, og også bibliotekerne er tilfredse. De mest kritiske kommentarer kommer fra etablerede forfattere, som har haft svært ved at se sig selv som en del af projektet, selv om de som udgangspunkt gerne vil samarbejde med bibliotekerne på nye måder.

Projektet udviklede sig ret forskelligt i de tre byer, og også som udviklingsprojekt må det siges at være vellykket, fordi det afdækker spørgsmålet om skrivning på biblioteket fra flere forskellige sider på samme tid.

OM EVALUERINGEN

Denne rapport samler op på erfaringerne, både de gode og de mindre gode. Den er udarbejdet af Jo Hermann, som er forfatter, redaktør og ekstern lektor ved Syddansk Universitet. Da bibliotekerne specifikt har ønsket en forfatter som evaluator, er der lagt vægt på forfatternes perspektiv, men ellers har rapporten som fokus at gøre det let for andre biblioteker at trække på erfaringerne fra Forfatternes Forhal.

Evalueringen bygger på besøg på de deltagende biblioteker, interviews med projektlederne, interviews med de ansatte forfatterkonsulenter, deltagelse i et møde med projektgruppen og et møde fælles for styre- og projektgruppen samt 43 besvarelser af et spørgeskema fra projektets brugere. Desuden er tre forfattere, som ikke har deltaget, blevet interviewet om deres opfattelse af projektet.

DE VIGTIGSTE ERFARINGER FRA PROJEKTET

Forfatternes Forhal har vist, at folkebibliotekerne godt kan udvikle attraktive tilbud til de brugere, som skriver selv. Tilbuddene har haft størst interesse for dem, der har begrænset erfaring med at skrive og udgive bøger, mens mere erfarne forfattere snarere ser sig selv i rollen som underviser, konsulent og inviteret gæst eller samarbejdspartner.

Der er især efterspørgsel efter tekstillæsning. Deltagerne finder det inspirerende at diskutere tekster med andre skrivende, og de vil gerne kunne spørge en udgivet forfatter til råds, både om deres egne tekster og om bogudgivelse. Derfor vil deltagerne også gerne have tilhørende forfatterarrangementer, hvor man får indblik i skrive- og udgivelsesprocessen. Det er desuden af betydning for dem at møde andre skrivende og indgå i et netværk. Deltagerne vil også gerne sidde på biblioteket og arbejde, men ikke frit synligt midt i rummet.

Projektet har vist, at litteraturen ikke af sig

selv bliver synlig, blot fordi man gør forfatteren synlig i biblioteksrummet. Til gengæld kan forfattere gennem tekstillæsning og/eller skriveøvelser åbne andres øjne for, hvordan en tekst fungerer.

Det er også en erfaring fra projektet, at det har stor betydning, hvordan tilbuddet bliver præsenteret. Mange skrivende tænker ikke på sig selv som forfattere, og man når bredere ud ved at bruge et ord som *skrivegruppe* end ved at tale om *tekstillæsningshold* eller tilbud til *forfattere*. Det er desuden vigtigt at kommunikere ad mange forskellige kanaler for netop at nå ud til dem, der sidder og skriver for sig selv og ikke i forvejen indgår i et netværk af skrivende.

Endelig viser projektet, at det er en fordel at have en lang tidshorison. Det har taget tid at finde projektets styrker og svagheder lokalt, at afstemme forventninger og at få et tilstrækkeligt antal deltagere til at komme. Projektperioden måtte gerne have været længere end et år.

TRE BYER, TRE FORTOLKNINGER

Den bærende idé i Forfatternes Forhal var at gøre skriveprocessen synlig for bibliotekets brugere og dermed inspirere dem til selv at skrive. Tanken var, at forfattere selv har en interesse i at være synlige for deres publikum, og det kunne de blive ved at sidde på biblioteket og skrive. Men projektet fik hurtigt andre forgreninger, og i Esbjerg, Hillerød og Odense udviklede det sig på hver sin måde.

"<Jeg vil ønske, at> I stadig vil afholde forfatterarrangementer og lignende, da jeg fik meget ud af dem. Jeg håber, at I vil fortsætte med at holde den skønlitterære dialog i gang på biblioteket."

– Deltager i Hillerød

Esbjerg

På hovedbiblioteket i Esbjerg stod der et lokale ledigt, som blev indrettet specielt til Forfatternes Forhal. Det blev møbleret med genbrugsmøbler, der gav rummet en hyggelig retro-atmosfære: to skriveborde, et samtalebord, en sofagruppe og en lille scene med en lænestol. Reoler og en opslagstavle gav brugerne mulighed for at sætte deres eget præg på rummet. Her foregik alle aktiviteterne i forbindelse med Forfatternes Forhal.

Forfatteren Bjørn I. Thomsen blev ansat som forfatterkonsulent, bl.a. fordi han tidligere havde undervist på et forfattergrundkursus (fgk) for unge i byen. Han foreslog en række forfatterarrangementer, men der var ikke penge på arrangementsbudgettet for 2016 til at betale honorar, og derfor kom der først gang i forfatterbesøgene i 2017. I mellemtiden lavede biblioteket andre arrangementer, bl.a. litteraturbanko og samtalesalon.

Samtidig startede forfatterkonsulenten et tekstlæsningshold op. I begyndelsen kom der kun ganske få, alle unge. Det viste sig, at mange havde reservationer over for ordet *forfatter*, der blev opfattet som elitært, og folk, der blot havde interesse for at skrive, så ikke sig selv som en del af målgruppen. Derfor blev beskrivelsen på hjemmesiden m.m. ændret, og efterhånden kom der flere til. Tekstlæsningsholdet endte med at gå på tværs af generationer, og et par tidligere fgk-elever kom også på besøg fra deres nuværende studieby for at være med en gang eller to.

I foråret 2017 fortsatte tekstlæsningen, nu under navnet *skrivegruppen*, og arrangementerne fik et skarpere fokus: Dels holdt forfatterkonsulenten fire arrangementer om de forskellige trin i udgivelsesprocessen, og dels kom lokale forfattere og fortalte om deres egen vej til at blive forfattere.

I efteråret 2016 blev der holdt 15 arrangementer (inkl. tekstlæsning) med 5-10 deltagere, og i foråret 2017 13 arrangementer med 7-28 deltagere. 8 personer deltog i skrivegruppen.

“Forfatternes Forhal er hyggeligt og hjemligt indrettet. Det giver følelsen af, at det er et trygt og rart sted at opholde sig – det føles som en rigtig forfatterhule.”

– Deltager i Esbjerg

Hillerød

På hovedbiblioteket i Hillerød blev der stillet to arbejdsborde frem i voksenudlånet. I tråd med projektets idé stod bordene frit ude på gulvet, og rummet var kun afmærket af en særlig gulvbelægning og et par bogskulpturer, så de skrivende kunne ses fra alle sider. Skrivebordene stod ud til vandrehallen og en lille scene, lige ved siden af skranken. Der var interesse for skrivepladserne, men kun i begyndelsen, for omgivelserne var simpelthen for urolige.

Forfatteren Peder Frederik Jensen, der har boet i Hillerød som barn, blev ansat som forfatterkonsulent. Pga. projektets begrænsede tidshorisont foreslog han at lave et eliteforløb,

hvor udvalgte deltagere fik træning i tekstlæsning, i håb om at de ville blive bærende kræfter i at fortsætte arbejdet, når projektet var slut. Modsat i Esbjerg satsede biblioteket i Hillerød på at opbygge en elite af tekstlæsere, men her var tilslutningen også større fra begyndelsen. Efter ansøgning blev 12 personer udvalgt til at deltage, og de mødtes en gang om måneden med forfatterkonsulenten. Hver deltager fik sin tekst læst to gange. De, der ikke kom med på dette hold, fik i stedet tilbud om at deltage i en åben, selvstyrede gruppe, som projektlederen satte i gang. Denne gruppe mødes stadig på biblioteket en gang om måneden, og fire gange årligt betaler biblioteket en skriveleder for at komme til mødet.

“Det vigtigste for mig har været at stimulere en samtale om litteratur, forsøge at præsentere nogle mennesker for en anden måde at tale litteratur på, end vi måske er vant til i almindelighed. Tage dem alvorligt.”

– Peder Frederik Jensen

Samtidig inviterede forfatterkonsulenten til fire forfatterarrangementer med forskelligt fokus, bl.a. plot og samarbejde med andre kunstarter. Arrangementerne blev finansieret ved at indgå i bibliotekets øvrige, åbne arrangementsprogram og udgjorde på den måde bibliotekets litteraturtilbud i projektperioden. Hver gang blev to forfattere (eller en forfatter og en litterat) inviteret sammen, og efter den offentlige del blev de til en “Master Class” med de to tekstlæsningsgrupper. Elever fra Grundtvigs Højskoles forfatterværksted havde også mulighed for at deltage.

Der blev holdt 4 forfatterarrangementer med efterfølgende Master Class med 10-30 deltagere. 12 deltog desuden i tekstlæsningerne med forfatterkonsulenten.

“Det har været meget inspirerende at deltage i Master Class og høre, hvordan forfatterne arbejder med at skrive.”

– Deltager i Hillerød

Odense

Ved projektstart stod hovedbiblioteket i Odense foran en gennemgribende ombygning.

Forfatternes Forhal blev derfor placeret på musikbiblioteket, som ligger i den tidligere banegård lige ved siden af. Musikbiblioteket er indrettet som et åbent lokale med gallerier i to etager, og der blev stillet et skrivebord på den mest synlige plads i rummet, nemlig på en trappeafsats oppe over skranken. Her fik forfatterkonsulenten træffetid to dage om ugen. Forfatterarrangementerne fandt sted i et dertil indrettet område i stueetagen.

Rasmus Dahlberg, som bor i Odense og er forfatter, redaktør og anmelder, blev ansat som forfatterkonsulent med fast træffetid på biblioteket to dage om ugen. I den tid arbejdede han på sine egne bøger, men han læste også manuskripter og rådgav om skrivning og udgivelse. Omkring ham lykkedes det at opbygge et lille miljø af skrivende, som indimellem kom og arbejdede på biblioteket.

Jeg vil gerne være med til at nedbryde forestillingen om den isolerede og elitære forfatter og i stedet vise håndværket frem og invitere til dialog om det at skrive og udgive.

– Rasmus Dahlberg

Forfatterkonsulenten stod også for en række arrangementer og for fire skriveværksteder – to for skoleelever og to åbne. Der var ikke nogen fast tekstlæsningsgruppe, men da projektet var ved at slutte, inviterede biblioteket deltagerne til et møde med henblik på at etablere en. På et af filialbibliotekerne havde der sideløbende, men uafhængigt af Forfatternes Forhal, kørt en gruppe, der lavede skriveøvelser sammen, og tanken var at danne et nyt, fælles netværk via en Facebookgruppe.

Ifølge forfatterkonsulentens logbog blev der holdt 5 arrangementer og 4 skriveværksteder, 8 personer modtog sparring på deres tekster, og 6 skribenter (heraf 3 udgivne forfattere) sad af og til på biblioteket og skrev. Pga. ombygningen var projektets aktive periode kun på 3 måneder.

Projektet udfoldede sig tættest på sin oprindelige idé i Odense, hvor forfattere faktisk sad og skrev på biblioteket. Til gengæld arbejdede biblioteket i Esbjerg med at opbygge et lokalt netværk, mens biblioteket i Hillerød koncen-

trerede sig om tekstlæsning og uddannelsen af gode læsere.

På den måde bidrager de tre deltagende biblioteker med forskellige erfaringer med at knytte skrivende til biblioteket.

ET SKRIVEBORD PÅ BIBLIOTEKET

I den første idéskitse til Forfatternes Forhal var det hensigten, at ti forfattere i hver by skulle tilbydes et skrivebord i en måneds tid, og succeskriteriet var, at det faktisk ville lykkes at finde ti interesserede hvert sted. Projektet udviklede sig hurtigt i andre retninger, men skrivearbejdspladserne er et konkret og synligt initiativ, som vil være let for andre biblioteker at kopiere. Som det er skitseret ovenfor, greb de tre biblioteker det an på hver sin måde, og derfor er deres erfaringer med den del af projektet heller ikke ens.

I Esbjerg havde aktiviteterne sit eget lokale, der var indrettet som en stue, og både skrivegruppen og arrangementerne fandt sted her. Rummet fik desuden enkelte andre brugere undervejs, bl.a. tre studerende, der skrev bachelorprojekt.

Biblioteket vurderer, at lokalet har været væsentligt for projektet. Pga. ombygning af hovedbiblioteket blev det ryddet kort efter projektets afslutning, men det er tanken igen at etablere et særligt skriverum i det nyindrettede bibliotek.

I Hillerød var arbejdspladserne placeret tæt på gangarealer, en scene og en skranke. I praksis var bordene kun i brug de første måneder, og deltagerne har meldt tilbage, at man sad for udsat.

Biblioteket vurderer, at arbejdspladserne har været den mindste del af projektet i Hillerød, og at de snarere fungerede som en reklame for projektet end som et egentligt arbejdssted.

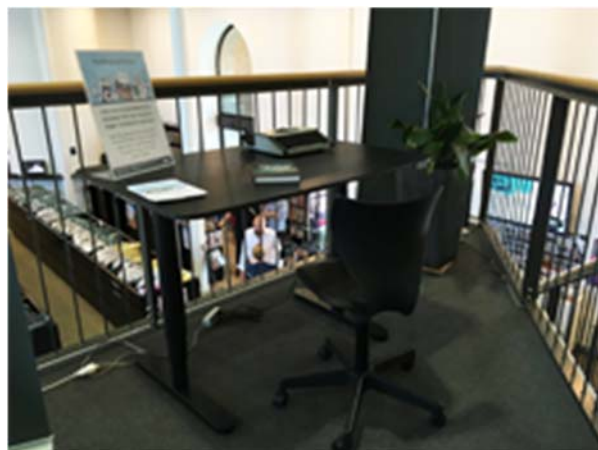
Forfatterarrangementerne foregik på scenen ved siden af arbejdspladserne, mens den lukkede del (Master Classes) fandt sted i mødelokaler

eller personalerum. Især personalerummet var deltagerne godt tilfredse med.

“Jeg har prøvet at sidde og skrive på bib en enkelt gang, men det fungerer ikke for mig i et så åbent rum. Hvis man kunne få et aflukket rum, ville jeg gerne benytte mig af det.”

– Deltager i Hillerød

Forfatterkonsulenten i Odense var den eneste af de tre ansatte forfattere, der selv sad på biblioteket og arbejdede. Hans skrivebord var synligt for bibliotekets brugere, og det har sandsynligvis medvirket til, at der faktisk kom andre for at skrive på biblioteket.

“Jeg ser meget forfatterkonsulentens rolle som et *point of contact* – at være det der punkt, hvor folk kommer hen og får noget rådgivning, men så skal de også gå videre. De kan ikke blive hos mig.”

– Rasmus Dahlberg

Foto: Kirsten Emdal

Men det spillede nok også ind, at der ligger et mødelokale på samme afsats, som er afskærmet med en glasvæg, og det var her, de andre skrivende satte sig. Mellem mødelokalet og skrivebordet stod der også en sofa, og den rykkede forfatterkonsulent indimellem over til, når han skulle give respons på tekster. Men selv om sofaen var trukket lidt tilbage, stod den stadig på en trappeafsats, og som Rasmus Dahlberg siger, tog folk ikke overtøjet af.

Han vurderer, at det ville have været ideelt for ham, hvis han også havde haft et mere tilbagetrukket sted til samtaler, når mødelokalet var optaget. Tilsvarende ville han gerne have haft en skrivegruppe e.l. at henvise til, så netværket ikke blev centreret omkring forfatterkonsulenten. Den synlige og centrale placering egner sig til at skabe kontakt, men ikke til at uddybe den.

“Musikbiblioteket i Odense er helt fantastisk smukt, og efter et par uger følte jeg mig tryk blandt personalet, der var begyndt at snakke med mig i frokostpausen. Det var meget rart.”
– Deltager i Odense

SYNLIGHED

I ansøgningen står der: “Både forlag og forfattere har som ambition at være synlige for deres publikum (...) Med projektet Forfatternes Forhal ønsker de deltagende biblioteker at komme det litterære vækstlag i møde og sammen med forlag og forfattere åbne en dør ind i forfatterens værksteder, gøre dem synlige i biblioteksrummet og give mulighed for dialog.” Her er litteraturens synlighed altså bundet til, at forfatterne skal gøres “synlige for deres publikum” og “synlige i biblioteksrummet”. Men når forfatterne nu ikke vil sidde ude på gulvet og skrive, hvad kan så skabe synlighed?

Der ser ud til at være et misforhold mellem bibliotekets ønske om, at forfatterne skal kunne ses, og deltageres ønsker. Hvad deltagerne efterspørger er nemlig noget ganske andet:

- et sted uden for meget larm – op ad en væg eller gerne i et aflukket lokale
- en garderobe og muligheden for at låse sine ting inde, hvis man fx skal på toilettet
- mulighed for at booke en plads, så man ikke risikerer at gå forgæves
- adgang til frokoststuen – og gerne et kollegialt forhold til bibliotekarerne

Mens bibliotekerne tilbyder en plads i en forhal – i Odense helt bogstaveligt på en tidligere banegård – vil deltagerne hellere have noget, der minder om en kontorplads. Den meget synlige placering egner sig kun til en forfatter, der er ansat til at tage imod henvendelser fra bibliotekets brugere, og hvis eget arbejde med at skrive er sekundært i forhold til det. I tråd med de øvrige erfaringer fra projektet vil deltagerne gerne have en fast tilknytning til biblioteket og til andre skrivende, men de ønsker ikke at føle sig udstillet, mens de arbejder.

“Synlighed har stort set ingen værdi for en forfatter. Vi kan ikke spise det. Og er I klar over, hvor meget synlighed og PR, der skal til? Vi skal have billboards, I skal køre Jussi Adler Olsen-kampagner, hvis det virkelig skal batte noget. Det ved jeg ikke, om bibliotekerne har forstået.”

– Sofie Kragh-Müller,
forfatter og medlem af styregruppen

Forfatterens og skriveprocessens synlighed for publikum

Stillingen som forfatterkonsulent på et bibliotek er en nyskabelse. Den ansatte forfatter skal ikke være synlig gennem sit eget forfatterskab, men vejlede om skrive- og udgivelsesprocessen. Der er efterhånden mange forfattere, der vil kunne det, fordi de har erfaring i at læse og kommentere andres tekster, undervise i skrivning og rådgive om udgivelse.

Som det skete ved bibliotekets Master Classes i Hillerød, fortæller forfatterne også gerne om skriveprocessen eller, som i Esbjerg, om udgivelse og vejen til at blive forfatter. Men derudover oplever forfatterne, at de bliver synlige for læserne, når bibliotekerne indkøber bøgerne og udstiller dem på en måde, så de er lette at få øje på. Forfatterne står nemlig ikke altid til rådighed for læserne – de skal også have tid til at skrive, og i skrivefasen trækker mange forfattere sig tilbage fra omverdenen for at fordybe sig. De bliver i en periode "usynlige".

Når de melder sig i verden igen, står der talrige litteraturfestivaler klar til netop at gøre

forfatterne mere synlige. Her er oplæsninger, interviews, bogsigneringer, konkurrencer og meget andet. Men læserne er først og fremmest publikum, ikke medskabere. Gennem en forfatterkonsulent kan biblioteket tilbyde noget andet, nemlig en samtale om teksten mellem nogle få personer i et fortroligt rum. Brugere bliver direkte involveret – de er ikke tilhørere, men deltagere i "et performativt rum". Med forfatteren som formidler bliver teksten synlig som litteratur, gennem en samtale om teksten.

Forfatterkonsulenten skal ikke stille sig frem, snarere træde til side for at vise, hvordan teksten taler. Kort sagt er forfatterkonsulenten ikke synlig som sig selv, men som repræsentant for sin profession, som han eller hun gør tilgængelig for mindre erfarne skribenter.

Ligesom bibliotekerne tilbyder læsekredse, kan de tilbyde skrivegrupper (se s. 17-18). I skrivegruppen er rollerne vendt om, for her er det forfatteren, der læser de tekster, deltagerne kommer med.

Synlighed i biblioteksrummet

Skriveprocessen kan også synliggøres, ved at biblioteket indretter et hjørne eller et helt lokale til skrivning. Her viser erfaringerne fra projektet, at sofaen er mindst lige så vigtig som arbejdsbordet, for det er især netværket og samtalen om tekster, brugerne efterspørger. I Esbjerg var lokalet møbleret med en sofagruppe og et mødebord (billedet) såvel som et par enkeltstående skriveborde. Området var desuden indrettet med bøger af lokale forfattere og med opslagstavler, der skilte med kommende arrangementer og viste billeder fra tidligere.

Endnu en mulighed for synlighed er at offentliggøre skribenternes tekster. I Odense skrev en deltager fx "lokumsdigte", som blev hængt op på toiletterne – både brugernes og personalets.

Man kan forestille sig, at de fast tilknyttede, lokale skribenter bliver en slags superbrugere af

biblioteket, der kan være med til at sætte deres præg på biblioteksrummet, fx med tekster, læse- og skrivetips, bog-selfies m.m. Bibliotekerne skal dog gøre sig klart, at området formentlig kun vil blive brugt af skrivende en mindre del af tiden. Resten af tiden vil det fungere som reklame for fx en skrivegruppe.

KOMMUNIKATION

Forfatternes Forhal har været et projekt, der åbnede sig mod flere forskellige grupper. Derfor er det indlysende, at der har skullet kommunikeres på mange forskellige måder, og *forventningsafstemning* har været et nøgleord. Dette afsnit af evalueringen fokuserer på bibliotekets kommunikation med brugerne.

I alle de tre byer blev bibliotekets hjemmeside brugt til omtale af projektet, dets aktiviteter og arrangementer, og til portrætter af enkelte af deltagerne. Men ellers er erfaringerne igen forskellige på de tre biblioteker.

I Hillerød blev der holdt et opstartsmøde i august for alle interesserede, og her viste det sig, at der helt fra begyndelsen var mange, der gerne ville være med. Derfor blev der oprettet en mailingliste, og der blev sendt nyhedsbreve ud. Den selvstyrende skrivegruppe fik desuden sin egen Facebookside. Biblioteket lagde meget energi i kommunikationen til at begynde med, men med tiden fik det lidt lavere prioritet, og det var fx kun det første nyhedsbrev, der også blev lagt på hjemmesiden.

I Esbjerg tænkte man også stort fra start, men koncentrerede sig især om at reklamere på biblioteket og i lokale medier. I hele projektperioden hang der et stort, kvadratisk banner som reklame for Forfatternes Forhal uden på biblioteksbygningen, ligesom der blev skiltet ved lokalet og lagt informationsmateriale frem i skranken. Det havde dog ingen særlig effekt, og biblioteket gjorde fire ting for at rette op undervejs: gav projektet et skarpere lokalt fokus, ændrede ordvalget i det skriftlige materiale, krævede tilmelding til alle arrangementer og begyndte at bruge flere kommunikationskanaler, bl.a. kontakt til byens uddannelsessteder.

Det viste sig, at selve ordet *forfatter* havde virket ekskluderende, og at de færreste forstod, hvad *tekstlæsning* dækkede over. Ordet *forfatterkonsulent* blev også fjernet og erstattet med forfatterens navn. Efter det voksede fremmødet til *skrivegruppen* og til arrangementerne.

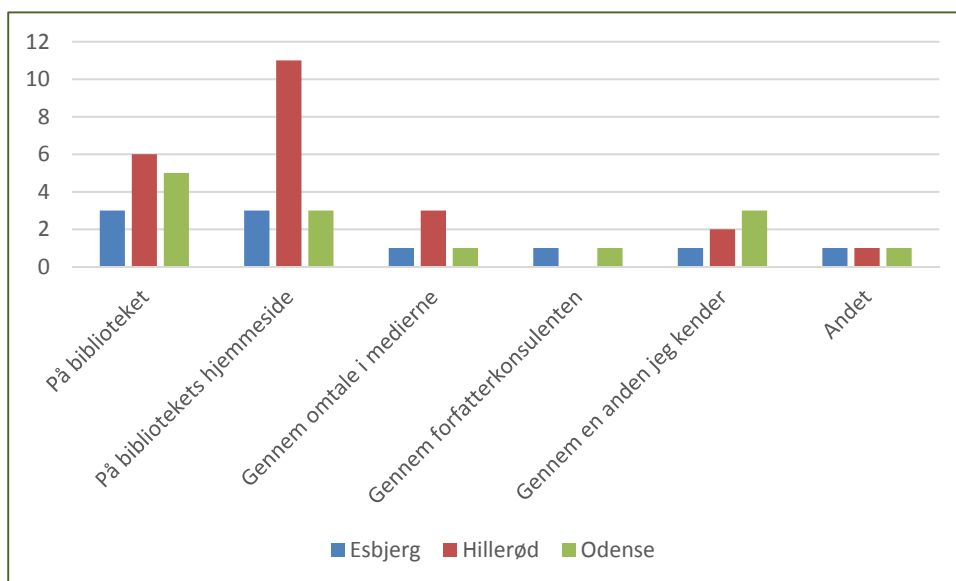
I Odense var der en forventning om, at samarbejdspartnerne Fynske Forfattere (et netværk under Dansk Forfatterforening) og Ord i Odense (et netværk primært af studerende) kunne sprede budskabet. Det gjorde de, men der var ingen særlig interesse blandt modtagerne for at komme og arbejde på biblioteket. Til gengæld blev åbningen dækket af TV2 Fyn, og et par af projektets faste deltagere blev omtalt i trykte medier. Der blev også oprettet en mailingliste, men der skete ikke nogen systematisk indsamling af mail-adresser.

Det væsentligste kontaktpunkt var forfatterkonsulenten, som enhver kunne henvende sig til i træffetiden. Den aktive projektperiode i Odense var kun på tre måneder, og derfor var der begrænset mulighed for at evaluere og ændre kurs undervejs. Men med lidt længere tilløb og mere markedsføring ville arrangementerne formentlig have samlet flere end de 10-15 tilhørere, der typisk kom.

“Bibliotekarerne skal have noget at tilbyde. Fx at ‘du kan komme om mandagen mellem kl. 10 og 16, så sidder der en skrivekonsulent.’ Så kan folk snakke med skrivekonsulenten og få at vide, at ‘hvis du har lyst til det, så kan du komme til vores netværksmøder,’ så man bliver guidet videre. Det ville glæde mange mennesker.”

– Rasmus Dahlberg

De tre forskellige forløb viser, at det er vigtigt at kende sin målgruppe. Den viste sig ikke at være etablerede forfattere. Esbjerg kom skævt fra start ved at signalere tilbud til *forfattere*, mens Odense troede at have en forhåndsgaranteret brugergruppe, som bare ikke mødte frem.

I forbindelse med evalueringen er deltagerne bl.a. blevet spurgt om, hvordan de fik kendskab til Forfatternes Forhal. Flertallet svarer, at de selv har fundet tilbuddet enten på biblioteket eller på bibliotekets hjemmeside. Det tyder på, at projektet især har tiltrukket dem, der ikke havde et netværk i forvejen, og det er nok her bibliotekets største styrke ligger: som samlingspunkt for læsende og skrivende, der ikke er en del af noget litteraturmiljø, men gerne vil

knytte kontakt til andre igennem biblioteket.

Det er en sammensat målgruppe, hvor hver enkelt deltager skal nås for sig, og det gør det ekstra vigtigt, at kommunikationen når bredt ud.

Besvarelsene viser også, at informationen på hjemmesiden faktisk bliver set. Den kan også udbygges med skrivetips, deltagerklummer og andet indhold om, med og for skrivende, men det kræver til gengæld arbejdstimer til moderation og vedligehold.

DELTAGERNES EVALUERING AF FORFATTERNES FORHAL

43 deltagere med varierende grad af tilknytning til Forfatternes Forhal har besvaret et spørgeskema med ti spørgsmål. De svar, der beskriver deltagerne og deres oplevelse af projektet, er samlet her, mens andre svar og

kommentarer er anvendt rundt om i rapporten. Meget specifikke kommentarer, fx til lokalerne, og oplysninger, der kan føres tilbage til enkeltpersoner, er ikke taget med.

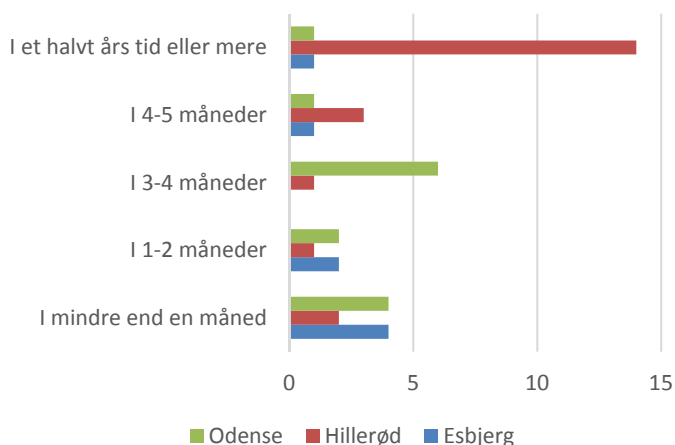
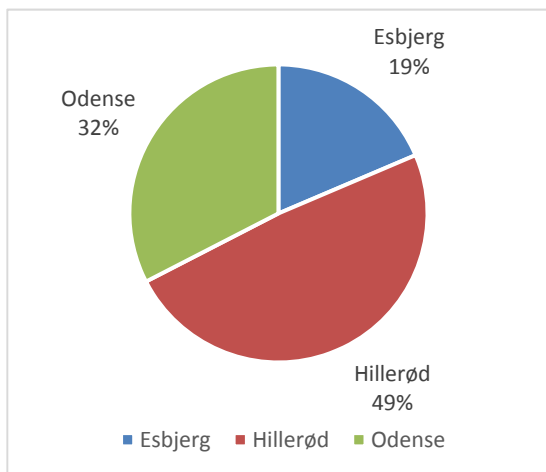
Deltagernes fordeling på bibliotekerne

Næsten halvdelen af dem, der har besvaret spørgeskemaet, har deltaget i Forfatternes Forhal i Hillerød (21 personer), knap en tredjedel i Odense (14) og de sidste 8 i Esbjerg. Deltagerne i Hillerød har samtidig været med i længere tid

end i de andre byer, dvs. at der for Hillerøds vedkommende er tale om besvarelser fra en større gruppe kernebrugere. I Odense var projektperioden kortere, så når godt halvdelen af Odense-gruppen svarer, at de har deltaget i

mindst 3 måneder, er der igen tale om en kernegruppe. I Esbjerg havde projektet svært ved at samle deltagere i begyndelsen: Kun 2 personer har været med i længere tid, mens

størsteparten af besvarelserne kommer fra nye deltagere. Taget under ét må besvarelserne anses for repræsentative for de tre byer.

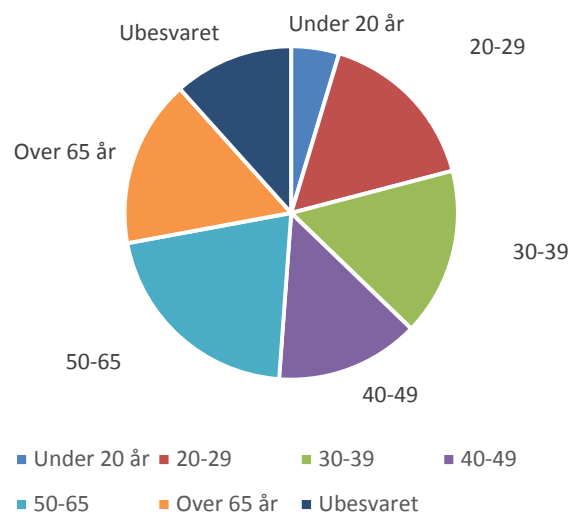

Deltagernes alder og køn

Som en del af spørgeskemaet blev deltagerne bedt om at skrive lidt om sig selv, fx aldersgruppe, køn og erfaring med at skrive. Spørgsmålet blev formuleret åbent, og det er ikke alle, der har svaret på alle tre ting. Men det er slående, at interessen for at skrive går på tværs af alder. To af besvarelserne kommer fra deltagere under 20 år, og derudover er der omtrent lige mange fra deltagere i 30'erne, 40'erne, 50'erne og 60'erne og nogle enkelte fra over 70-årige.

I den seneste undersøgelse af biblioteksbrugerne (*National bruger- og benchmarkundersøgelse på folkebiblioteksområdet*, Slots- og Kulturstyrelsen 2016, s. 14-16) er 74 % af brugerne mellem 40 og 73 år. Men i Forfatternes Forhal er andelen af deltagere i aldersgruppen 40-73 år på 58 %, mens 42 % altså er under 40 år (5 personer har ikke opgivet alder og er ikke medregnet).

Alt i alt tyder det på, at skrivetilbud kan være attraktive for biblioteker, der ønsker en større aldersmæssig spredning blandt brugerne.

Fordelingen på køn minder derimod mere om det mønster, bibliotekerne kender i forvejen. Blandt deltagerne er der 28 kvinder og 9 mænd (6 har ikke angivet køn). Det svarer til hhv. 76 og 24 % (fraregnet de 6), eller nogenlunde det samme som brugerundersøgelsens 70 % kvinder og 30 % mænd.

Aktiviteter

Deltagerne blev spurgt om, hvilke aktiviteter de havde deltaget i. 41 svarede på spørgsmålet, og

aktiviteterne er ordnet efter popularitet i skemaet her:

Hvilke aktiviteter i forbindelse med Forfatternes Forhal har du deltaget i?	Personer i alt	Esbjerg	Hillerød	Odense	% af alle 41
Jeg har deltaget i workshops/Master Classes med tekstlæsning	34	4	21	9	83 %
Jeg har deltaget i andre arrangementer	22	7	10	6	54 %
Jeg har sparret med forfatterkonsulenten	15	3	4	8	37 %
Jeg har siddet på biblioteket og arbejdet	7	1	1	5	17 %
Jeg har fået hjælp til at finde forlag eller andre kontakter uden for biblioteket	3	0	2	1	7 %

Generelt har tekstlæsning været et trækplaster, men ellers fordeler tallene sig lidt forskelligt for de tre byer:

I Esbjerg havde arrangementer med lokale forfattere m.fl. godt tag i deltagerne.

Hillerød har også haft succes med sine arrangementer, især de fire Master Classes (med forudgående forfatterarrangement, men her har nogle af deltagerne muligvis indregnet det som

en del af den Master Class, de deltog i).

I Odense var der mulighed for at få en aftale med forfatterkonsulenten, hvilket i praksis også har været tekstlæsning, bare en-til-en. Kun i Odense angiver flere at have siddet på biblioteket og arbejdet.

Generelt er der ganske få, der har fået hjælp til at finde forlag o.l. – et tal der formentlig ville være steget, hvis projektet havde været længere.

Deltagernes udbytte

Et helt åbent spørgsmål lød: Hvad har det givet dig at deltage i Forfatternes Forhal? Én sprang spørgsmålet over, og en anden svarede 'det ved jeg ikke'. De øvrige besvarelser er her sammenfattet efter fællestræk, og der er udvalgt tre typiske besvarelser for hvert punkt.

INSPIRATION

Ordet *inspiration* eller *inspireret* bruges af hver tredje, der har svaret på dette spørgsmål (14 personer):

- *Rigtig meget inspiration til at skrive videre, gode kontakter til andre der også skriver, et godt forum at få læst mine tekster og læse andres.*

- *Tekstlæsningerne har holdt mig i gang med min egen skriveproces og givet mig inspiration*

til videre arbejde. Ligeledes har kombinationen af litterære arrangementer og tekstlæsning været givende, da dét at få andre litterære inputs ofte kan tjene til egen udvikling.

- *Fantastisk inspiration og yderst kvalificeret hjælp med skrivningen.*

NETVÆRK OG FÆLLESSKAB

11 personer nævner, at de har fået nye kontakter og bruger ord som *netværk*, *samvær* og *fællesskab*:

- *Et skub til at komme videre med mine skivedrømme, og mødet med andre der er lidt samme sted.*

- *Viden om hvad der fungerer/ikke fungerer i mine tekster. Læst andres tekster. Givende. Forhåbentlig et fremtidigt skrivefællesskab.*

- *Blevet meget mere bevidst om sprog og virkemidler, er blevet inspireret ift. både proces og 'produkt', har skabt mig et netværk.*

NY VIDEN

10 personer nævner, at de har *lært* noget, fået *ny viden, indsigt og forståelse*:

- *Inspiration. Mere viden. Gode bekendtskaber.*
- *Indsigt i egen produktion med lærerig ros, ris.*
- *Blevet meget mere bevidst om sprog og virkemidler, er blevet inspireret ift. både proces og 'produkt', har skabt mig et netværk.*

RESPONS, KRITIK, SPARRING OG FEEDBACK

Det er især feedback på egne tekster, der har givet ny viden, og 8 personer fremhæver det at få og give respons på tekster:

- *Jeg har især fundet ud af, hvad jeg skal satse på i skriveriet fremover, fordi jeg har fået en masse konstruktiv respons på mine tekster. Og jeg har lært en del om at læse tekster kritisk. Og så har jeg fået en god portion selvtillid til at tro på mine evner og muligheder.*
- *Jeg er blevet mere opmærksom på min passion for at skrive, men jeg ved også nu at jeg ikke bare kan gøre det selv, det hjælper at få en anden person til at kigge på det, som også ved lidt.*
- *Det har været meget lærerigt at få kritik på det jeg har fremlagt til tekstlæsning, samt kritikken af de andre deltagere.*

MOD OG LYST

7 personer bruger ord som *mod, selvtillid, lyst* og *passion* om deres udbytte af at deltage:

- *Lyst til at komme i gang med selv at skrive.*
- *Det har udvidet min horisont, når det gælder, hvordan man kan skrive skønlitteratur, og hvad der virker for hver enkelt forfatter. Jeg har fået mod på selv at skrive.*
- *Mod til at gøre mere ved min blog, finde min egen niche.*

Af andre ting nævner nogle, at de skriver mere målrettet nu, eller at de er i en udviklingsproces

Case: Gorms roman

I sin træffetid på Musikbiblioteket i Odense fik Rasmus Dahlberg en henvendelse fra en ældre herre, Gorm Stefan Götzsche, der skrev nissehistorier til sit barnebarn, og som gerne ville have ham til at kigge på teksterne. Et par uger senere kom der en mail, ikke med nissehistorier, men med manuskriptet til en roman.

Rasmus Dahlberg begyndte at læse og vurderede, at manuskriptet var klar til at sende til et forlag. Inden han sagde sin mening, stillede han dog forfatteren en opgave. "Det var en test," siger han, "for jeg ville ikke sende nogen videre til et forlag, som ikke er villig til at arbejde med teksten." Men manuskriptet blev skrevet om, hvorefter Rasmus Dahlberg anbefalede to forlag. Det andet sagde ja, og romanen *John Anderson – en dreng fra Fyn* udkom i april 2017. Biblioteket lagde lokaler til en reception ved udgivelsen.

Gorm Stefan Götzsche har altid været en flittig læser, men skrev kun lidt – studieopgaver og rejsedagbøger – og han mener selv, at han nok havde en skriveblokering.

Men en blodprop ændrede hans syn på livet, og efter det begyndte ordene at flyde lettere. I begyndelsen var det barnebarnet, der fik ham i gang, og så kom han til at diskutere litteratur med en niece, der også skrev. Nu er bog nummer to på vej til udgivelse, denne gang en spændingsbog for store børn.

Men han er blevet overrasket over, hvor langt der kan være til læserne. "At få andre til at læse ens tekster, hold da op, det er svært!" siger han, og derfor er han glad for at kunne sparre med andre, som han har mødt gennem bibliotekets skrivegruppe.

med at skrive, og én sammenligner forløbet med en sommerhøjskole, hvor der er plads til demokratisk deltagelse.

Den mest kritiske kommentar lyder: *Mit udbytte er blandet - jeg fik nok skærpet min evne til at læse mine egne tekster lidt.* Det uddybes under et senere spørgsmål: *Betragter mig selv som seriøs med mit skriveri, og jeg har*

skrevet i mange år. Har dog familie og et fuldtidsarbejde, så min udfordring er at bruge tiden fornuftigt - det følte jeg ikke, at jeg gjorde hele tiden i forbindelse med Forfatterens Forhal ...

Taget under ét er deltagerne ikke bare inspirerede, oplyste og fulde af skrivelyst, men også taknemlige for at have fået tilbuddet.

Mulige forbedringer

Deltagerne blev også spurgt, om der var noget, de havde savnet undervejs i forløbet. Mange svarer nej, springer spørgsmålet over eller benytter lejligheden til at sige tak. *Nej, jeg synes, det har været et stort privilegium at kunne deltage,* skriver en for eksempel. Men der er også forslag imellem.

Et par af kommentarerne handler om faciliteterne for dem, der sidder på biblioteket og skriver. *Muligheden for at kunne låse sine ting inde, mens man er på toilettet. Det var lidt nervepirrende at efterlade sin computer på bordet, mens man rendte på det lille hus,* skriver en. En anden nævner adgang til kantine, og begge er inde på muligheden for at booke en arbejdsplads, så man ikke går forgæves. Der bliver også efterlyst mere beskyttede arbejdspladser, fx op ad en væg, så man ikke sidder midt i rummet.

“Angående arbejdspladsen på biblioteket: Det var helt uvist fra gang til gang, hvor/om man kunne sidde og arbejde. Et par gange blev jeg jaget ud af mødelokalet. Der bør være nogle arbejdspladser reserveret til dem, der møder op. Man kan så evt. booke pladserne.”

– Deltager i Odense

Mange kommenterer på tekstlæsningen, men der er forskellige opfattelser af, hvad der er ideelt. *Et lidt større deltagerantal havde nok ikke gjort noget,* skriver én, mens en anden fra samme by synes, at *det har været dejligt ikke at være så mange.* Nogle foreslår at dele tekstlæsningshold op efter genre: *De deltagende forfattere (...) var efter min mening for forskellige. Det kan man overveje at ændre – måske en poesi-gruppe, en novelle-gruppe osv.* Andre efterlyser mere tekstlæsning og evt. fælles skriveøvelser.

Mødet med udgivne forfattere bliver positivt omtalt, og det måtte der gerne være endnu mere af, for *det er rart at høre hvad andre forfattere/skribenter har lavet, og hvilken baggrund de har. Og ikke mindst hvordan de har grebet deres bog an.*

Flere foreslår muligheden for mere sparring en-til-en med forfatterkonsulenten og med andre professionelle læsere. *Det har været fint med netværksgruppen,* skriver en, *men det kan også være lidt forvirrende med mange forskellige læsers feedback, og gruppen har ikke samme træning i feedback som en, der har gået på forfatterskole, og som selv er forfatter, har.*

Alt i alt lægger besvarelserne mere op til justeringer end til større ændringer. Det, der bliver efterlyst, er mere af det samme, bare med enkelte forbedringer.

Efter Forfatternes Forhal

Noget tilsvarende kan siges om deltagerne ønsker til, hvad der skal ske efter projektets afslutning. *At det fortsætter*, skriver en kort og godt, og en anden vil gerne have *endnu mere i samme stil, synes det er et virkelig godt tiltag*. Over halvdelen af besvarelserne bruger ordene *mere, flere* eller *fortsætte*, og alle dele af projektet bliver nævnt: tekstlæsning, skrivegrupper, skrivepladser, forfatterarrangementer, oplæg om udgivelse. Nogle fremhæver desuden, at de gerne vil bevare den gode kontakt med biblioteket og dets ansatte.

En af deltagerne har dette ønske: *At biblioteket fortsat ønsker at være i dialog med os, som bruger stedet, og at man på den måde kan fortsætte lignende arrangementer som f.eks. samtalesalonerne, bogcafé og andre litterære tiltag. Jeg tror, der kunne stables mange ting på benene, hvis biblioteket blev bedre til at bruge midlerne omkring dem: F.eks. frivillige kræfter, som der i dén grad findes i nærområdet, gøre brug af f.eks. studerende der har noget at byde ind med. Man kunne f.eks. med udgangspunkt i samtalesalonerne kombinere dette med et oplæg fra en studerende om et*

relevant emne, kombinere dette med noget litterært og derved lægge op til en diskussion.

En anden foreslår *en opslagstavle (evt. online) hvor der løbende informeres om arrangementer, events, konkurrencer mm. af interesse for skrivende. Måske også at skrivepladserne blev permanente – men blot placeret i lidt roligere omgivelser.*

To er villige til at betale for professionel tekstlæsning: *Kontakt til en redaktør ville være et hit*, mener den ene og fortsætter: *Dvs. en person som man kan sparre med, og evt. få til at læse ens manus – der skulle sandsynligvis være et element af egenbetaling.* Den anden skriver simpelthen: *En mulighed for at fortsætte undervisningen for egne midler (selvbetalt), er meget vigtigt for mig. Jeg kan ikke stoppe her!*

Endelig ønsker en allerede udgivet forfatter: *At jeg som forfatter bliver brugt. At mine bøger f.eks. kan læses i læsegrupper med efterfølgende debat. At det er naturligt for biblioteket at 'vise frem' når jeg udgiver nyt.*

Det er tydeligt, at Forfatternes Forhal har givet deltagerne noget, som de nødigt vil slippe igen.

Tekstlæsning og skrivegrupper

Det er fælles læsning af tekster, der har været den største succes i Forfatternes Forhal, og det er samtidig den aktivitet, der får de øvrige til at hænge sammen. Bibliotekets ansatte kan henvise interesserede til skrivegrupperne, og arrangementerne kan også rekruttere nye deltagere, samtidig med at de tjener til inspiration for dem, der allerede er kommet med.

Da selve begrebet tekstlæsning har været svært at forstå for nogle, skal det kort præciseres her. Tekstlæsning er fælles læsning af en tekst efter nogle aftalte retningslinjer. Det vil som regel være en tekst, som en af deltagerne har skrevet, men den kan også være skrevet af

“Det er en klar opskrift på succes at læse tekster, hvis man hyrer en erfaren forfatter til det. Det giver glade brugere.”

– Bjørn I. Thomsen

en anden, fx en forfatter der senere bliver inviteret på besøg. Teksten diskuteres med henblik på, *hvordan* den virker. Hvilke tanker og følelser vækker den, og med hvilke virkemidler? Målet er ikke at nå frem til en bestemt fortolkning, men at udfolde teksten, så det bliver klart, hvad den består af.

Skrivegrupperne i projektet har for det meste beskæftiget sig med tekstlæsning. Ved enkelte lejligheder er der også blevet givet korte skriveøvelser, hvor deltagerne har siddet og skrevet ud fra det samme oplæg. Men selv om tekstlæsning primært er *læsning*, skærper det også opmærksomheden på, hvordan man kan udtrykke sig på skrift.

Alle tre biblioteker har meldt ud, at de ønsker, at skrive-/tekstlæsningsgrupperne skal fortsætte, også efter at forfatterkonsulenten er holdt op.

I Hillerød lægges tekstlæsningsgruppen sammen med den selvstyrende gruppe, der har kørt sideløbende. Håbet er, at deltagerne kan bidrage med nye kompetencer til gruppen. Biblioteket vil fortsat tilbyde tekstlæsning eller andre workshops med en professionel forfatter/kunstner fire gange om året og planlægger at fortsætte med Master Classes, hvor forfattere inviteres til både et traditionelt, offentligt forfatterarrangement og derefter til et møde med skrivegruppen og det øvrige lokale forfattermiljø.

I Esbjerg har nogle af deltagerne udtalt, at skrivegruppen og det litterære miljø omkring den er af så stor betydning for dem, at det kan få dem til at blive boende i byen frem for at flytte til Århus eller København. Biblioteket vil gerne facilitere, at gruppen fortsætter, og der er et par meget aktive medlemmer, som har tilbudt at hjælpe med at organisere og drive gruppen.

“Hvis man får etableret et godt netværk af skrivende, holder det i mange år, måske hele livet.”

– Bjørn I. Thomsen

I Odense blev der først etableret en tekstlæsningsgruppe ved projektets slutning. Den lever videre på et filialbibliotek, hvor der i

“Noget af det man kan, når man er uddannet tekstlæser, er at finde ud af, hvordan man kan lægge det kritiske snit, uden at man ødelægger et andet menneskes selvværd. Det bliver nemt rygklapperi ellers.”

– Peder Frederik Jensen

forvejen var en egentlig skrivegruppe, der mødes og skriver på stedet. Samtidig blev der oprettet en Facebookside til gruppen, og siden fungerer, men med begrænset aktivitet.

Fælles for de tre biblioteker er, at de ønsker, at gruppen skal være selvkørende, eller blive det med tiden, og at den samtidig skal være åben for at optage nye medlemmer. Tanken er, at biblioteket skal kunne tilbyde skrivegrupper på linje med læsekredse, men de må helst ikke kræve meget mere facilitering end en læsekreds.

Forfatterkonsulenterne siger derimod samstemmende, at selvstyrende skrivegrupper ofte går i opløsning efter nogen tid. Samtidig er der en tendens til, at medlemmerne godt kan rose hinandens tekster, men har sværere ved at formulere – og modtage – kritik, når der ikke er en professionel læser til stede.

En gruppe, der løbende skal kunne optage nye medlemmer, har også sværere betingelser. Tekstlæsning kræver tillid og respekt, og deltagerne skal kunne stole på, at deres tekster ikke bliver omtalt uden for gruppen. Hvis bare ét medlem er på tværs, kan det gøre gruppen dysfunktionel, og den risiko stiger, hvis der sker en løbende udskiftning af deltagerne, uden at gruppen har en egentlig leder.

Alt i alt vil skrivegrupperne formentlig komme til at kræve mere pasning fra bibliotekets side, end læsekredse gør. Bibliotekerne må gøre op med sig selv, hvor vigtigt et tilbud det er, og afsætte ressourcer derefter.

HVOR BLEV DE ETABLEREDE FORFATTERE AF?

På alle tre biblioteker var der også andre etablerede forfattere involveret end forfatterkonsulenterne. I Esbjerg blev der holdt arrangementer med lokale forfattere, i Hillerød deltog to forfattere på tekstlæsningsholdet, og i Odense brugte flere forfattere muligheden for at arbejde på biblioteket, og der var aftenarrangementer med nogle af dem. Bibliotekerne søgte også at orientere de lokale forfattermiljøer om Forfatternes Forhal og inviterede dem bl.a. med til åbningsarrangementerne.

Alligevel har både bibliotekerne og deltagerne efterspurgt større engagement fra mere erfarne forfattere. Forfatteren Sofie Kragh-Müller, som var medlem af projektets styregruppe, siger: "Det var et dejlig naivt projekt. Man har bare haft den antagelse, at arbejdspladser var attraktive. Svagheden var, at man ikke har spurgt nogle forfattere, før man skrev ansøgningen. Men det er samtidig et virkelig vigtigt projekt, for der er nogle biblioteker, der siger: Vi vil egentlig gerne forfatterne mere og på nogle andre måder. Hvordan kan vi gøre det? Vi kan faktisk godt åbne rum for, at forfatteren kan komme ind på biblioteket på en anden måde. *Thumbs up* til det. Men hvis man skal navigere i det her, skal man ikke lave projekter for forfattere, men projekter *sammen med* forfattere for lånerne og læserne. Og man skal ikke begynde at kalde læserne for forfattere."

En af de ting, projektet også skulle opnå, var at skabe "venskab og gode relationer mellem bibliotekerne og forfattere og skribenter i byerne". Netop denne sammenblanding af en professionel og en venskabelig relation mellem forfattere og biblioteker er måske en del af problemet.

I en professionel relation forventer forfatterne respekt for deres faglighed. De kommer med viden om litteratur og skriveprocesser, de

forventer at blive betalt for deres arbejde, og de vil gerne have ordentlige faciliteter stillet til rådighed.

I en venskabelig relation stiller forfatterne derimod gerne op for bibliotekerne. De protesterer mod nedskæringer, læser gratis op i litteraturens tjeneste og formidler kontakter eller hjælper bibliotekarerne på andre måder.

Det ene udelukker ikke det andet, men i en professionel relation leverer forfatterne et stykke arbejde, som bibliotekerne køber, og det foregår på markedets betingelser i en liberaliseret bogbranche, hvor prisen er til forhandling. I en venskabelig relation giver man gaver, og her har det ofte været forfatterne, der har givet ved at stille sig til rådighed. I Forfatternes Forhal har biblioteket derimod givet et tilbud til forfatterne. Og selv om nogle har været begejstrede, har projektet også vist, at tilbuddet om en arbejdsplads ikke stod på ønskesedlen hos mange andre forfattere.

Med henblik på at skabe bedre forståelse er tre lokale skønlitterære forfattere (en i hver by), som ikke er registreret som deltager i Forfatternes Forhal, blevet spurgt om deres oplevelse af projektet og af samarbejdet med biblioteket i det hele taget. De har alle tre en relation til deres lokale biblioteker i forvejen, men er her citeret anonymt på linje med deltagerne i projektet. Generelt har de et positivt indtryk af bibliotekerne og vil gerne samarbejde, og de roser projektet, men mener især det har henvendt sig til mindre erfarne skribenter.

"Jeg har ikke tænkt, at projektet henvendte sig til mig," siger en af dem. "Forfatterkonsulenten skriver i en anden genre, og skrivehjælpen henvendte sig til begyndere. Men det ville nok have gjort en forskel, hvis jeg var blevet kontaktet direkte og ikke kun læste om det på Facebook."

På spørgsmålet om, hvorvidt det ville være attraktivt at sidde og arbejde på biblioteket, siger en: "Jeg har sådan en fast rytme i min hverdag. Det er ikke nødvendigvis, fordi jeg skal have ro og fred – jeg har skrevet mange steder, og man skal ikke lade noget uforsøgt. Men hvad godt ville det gøre mig? Det kan jeg ikke lige overskue. Og man er jo bange for at jinxe noget, der fungerer godt." En anden er inde på det samme: "Jeg tager gerne på residency for at skrive eller sidder på en café i en fremmed by. Men hvis jeg skal gøre det ti minutter væk fra, hvor jeg bor, skal der være en konkret grund, enten fordi jeg bliver ansat til det, eller fx en diskussion om litteraturen her i byen." I øvrigt bliver det at se en forfatter skrive sammenlignet med at se Andy Warhol spise en burger. Processen er ikke interessant i sig selv, men bliver det først, hvis den sættes ind i en kunstnerisk ramme.

I Odense har en lokalgruppe under Dansk Forfatterforening igennem femten år samarbejdet med biblioteket om fælles arrangementer, og i Hillerød har lokale forfattere medvirket ved kulturnatten på biblioteket. Men de to forfattere i hhv. Esbjerg og Hillerød undrer sig over, at de kun sjældent bliver inviteret ind på biblioteket som forfattere, selv om de har fået en del omtale og anerkendelse. En af dem siger: "I de 25 år jeg har boet her i byen, har de lokale biblioteker henvendt sig til mig som forfatter to gange. Det er bizart. Der er ingen, der er i tvivl om, hvem jeg er, for jeg er den lokale forfatter, der har været her længst, og jeg har også lavet meget honnørarbejde, holdt åbningstaler og den slags. Det er også i orden. Men jeg har fået mere opmærksomhed fra det københavnske litterære miljø ved min seneste udgivelse end fra det lokale biblioteksvæsen." Den anden fortæller: "Jeg gik engang ned på biblioteket med en bog og sagde: 'Har I ikke lyst til at bruge den som præmie i en konkurrence?' Men i receptionen anede de ikke, hvad de skulle stille op med det." Forfatterne betegner generelt relationen til biblioteket som god, men som en af dem siger: "Jeg synes, man kan mærke, at bibliotekarerne ikke har noget netværk til kunsten."

Rasmus Dahlberg i samtale med Helga Luna Kristinsdóttir, som benyttede tilbuddet om at arbejde på Musikbiblioteket i Odense.

Foto fra aftenarrangement: Michael Linde Larsen

Men forfatterne vil gerne samarbejde. Som en siger: "Jeg kunne godt tænke mig, at biblioteket kunne bruge det, jeg kan," og nævner som eksempel en turné rundt til børneafdelingerne på kommunens biblioteker i forbindelse med en bog. En anden nævner, at forfattere også læser meget og vil kunne formidle litteratur på andre måder.

Forfatternes Forhal ansatte som noget nyt en forfatter på biblioteket, og det var der afsat projektpenge til. Men derudover havde alle tre biblioteker forfatterarrangementer i tilknytning til projektet, som var uden for projektbudgettet. I Odense blev der primært holdt arrangementer med de forfattere, der sad på biblioteket og arbejdede, men forfatterkonsulenten trak også på sit netværk og inviterede bl.a. en PR-ansvarlig fra et forlag ind. I Esbjerg og Hillerød blev arrangementsbudgettet anvendt på en måde, så forfatterarrangementerne fik et fokus, der var relevant for Forfatternes Forhal. Esbjerg Bibliotekerne forhandlede honorar med de enkelte forfattere, mens Hillerød Bibliotekerne betalte Slots- og Kulturstyrelsens standardhonorar og til gengæld fik støtte fra Forfattercentrum til to af de fire arrangementer.

Spørgsmålet om honorarer er vigtigt for forfatterne, da det er blevet sværere end tidligere at leve af bogsalg og bibliotekspenge. Forfatterne vil gerne inddrages, men de oplever det ofte

som urimeligt at stille gratis op, når biblioteksansatte får løn, pension, betalt ferie, kontorplads m.m. for at arrangere. Hvis bibliotekerne ikke kan finde penge til honorarer på deres budget, må der efter forfatterens mening omprioriteres, eller også må der søges tilskud udefra. En af de tre lokale forfattere har et forslag: "Vi vil gerne have en relation, hvor man bare kan ringe og sige: Skal vi ikke lave det her fede arrangement og så sammen søge nogle penge til det?"

Sofie Kragh-Müller, der deltog i styregruppen, mener også, at forfattere og biblioteksansatte skal tale mere med hinanden: "Litteraturformidlere og forfattere er nødt til at blive bedre til at samarbejde, for litteraturformidlerne er også pressede af det syn, som bibliotekslederne tilsyneladende har på litteraturformidling. Bibliotekerne føler sig angrebet af forfatterne,

men jeg tror i virkeligheden, forfatterne forsøger at angribe lederniveauet eller det politiske led for at sige: 'Hey, der er noget galt her i måden, I prioriterer på.' Men forfatterne føler sig meget direkte ramt af det, der sker, og så skyder de den anden vej. Og bibliotekerne aner ikke, hvordan vores vilkår er, men de sidder og skal agere arbejdsgivere. Det er både urimeligt og uhensigtsmæssigt. Og så skyder vi på det forkerte lag."

Alt i alt ser der ud til at være basis for mere samarbejde mellem bibliotekerne og de lokale forfattere, men de etablerede forfattere skal inddrages tidligere i processen, hvis de skal føle sig som en del af projektet. Forfatterne opfatter desuden samarbejdet som en opgave på linje med bibliotekarernes arbejde snarere end som en del af deres daglige praksis.

VIDERE HERFRA

Projekt Forfatterens Forhal er slut, men det er samarbejdet med skribenterne ikke.

I Esbjerg er det lykkedes at skabe et lille, men engageret litterært netværk, hvor der ikke var noget i forvejen. Samtidig har biblioteket fået mere blik for de lokale forfattere og mulighederne for at inddrage dem, både ved at købe og udstille deres bøger og ved at invitere dem ind for at møde skrivegruppen og læsekredsene. Biblioteket regner desuden med igen at indrette et hjørne af biblioteket til skrivende.

I Odense er det endnu uvist, hvordan biblioteket vil gå videre, fordi hovedbiblioteket er under ombygning til et nyt Borgernes Hus. Men her er det især tanken om at ansætte en forfatter med træffetid på biblioteket, der trækker.

Hillerød Bibliotekerne er allerede i gang med et ambitiøst program, der involverer alle kommunerne i det gamle Frederiksborg Amt i et samarbejde. Hvis de øvrige kommuner også opretter skrivegrupper, kan der blive tale om et meget stort netværk af skrivende på tværs af kommunerne. Biblioteket vil samtidig gerne lave aftaler, som forpligter hver kommune til at

indkøbe de nordsjællandske forfatteres bøger. Forfatterne kan så sendes på turné rundt at læse op, og der kan laves læsekredse, der læser bøger af lokale forfattere. Biblioteket har også andre tanker om, hvordan der kan skabes et lokalt miljø for skrivende m.fl., og planen er at udgive en hvidbog til inspiration for andre kommuner.

Som projekt peger Forfatterens Forhal i flere forskellige retninger. Den oprindelige idé om at synliggøre litteraturen ved at gøre forfatteren synlig i biblioteksrummet viste sig svær at realisere, medmindre man direkte ansætter forfattere med det for øje. Til gengæld har projektet sat gang i en samtale om litteratur, som har begejstret deltagerne og givet dem lyst til at fortsætte med at skrive. Og bibliotekerne har skabt nye netværk, som de ønsker at bevare og udbygge.

Projektet har ramt et behov hos deltagerne og har vist, at der er grobund for tilbud til skrivende, men især tilbud henvendt til dem, der endnu ikke er udgivet eller er i begyndelsen af deres forfatterskab. Her har biblioteket særligt gode forudsætninger for at samle skrivende, som har savnet at være en del af et litterært miljø.

BILAG 1

SKRIVENDE PÅ BIBLIOTEKET • SPØRGSMÅL TIL OVERVEJELSE

På baggrund af Forfatterernes Forhal er her sammenfattet nogle kommenterede spørgsmål, som andre biblioteker kan anvende, hvis de ønsker at invitere skrivende indenfor på biblioteket.

Idéfasen

Hvad er bibliotekets hensigt med at invitere skrivende indenfor?

Det kan fx være at styrke samarbejdet med lokale forfattere, at skabe liv på biblioteket, at formidle litteratur på nye måder eller at skabe et netværk for borgere med fælles interesser. Erfaringen især fra Esbjerg er, at et skarpt fokus gør processen lettere at håndtere og giver flere deltagere. Hillerød Bibliotekerne har desuden lavet en hvidbog om netværksdannelse blandt kulturproducerende borgere, som kan rekvireres fra biblioteket.

Hvem er i målgruppen, og hvordan når biblioteket ud til dem?

Svaret på det afhænger af hensigten med projektet. Uanset om biblioteket gerne vil i kontakt med udgivne forfattere eller folk, der mest har skrevet til skuffen, vil det være en god idé at holde et indledende møde med nogle i målgruppen.

Forfatterernes Forhal har vist, at udgivne forfattere har andre forestillinger om, hvad de gerne vil samarbejde med biblioteket om, end det, projektet tilbød. I Esbjerg viste det sig også nødvendigt at ændre ordvalget og kommunikere bredere ud for at nå deltagerne.

Biblioteket har en styrke i, at det kan samle folk, der ikke kender andre skrivende på forhånd. Det betyder så også, at deltagerne skal nås enkeltvis snarere end gennem eksisterende netværk – medmindre et helt netværk inviteres indenfor.

Dansk Forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere kan hjælpe med kontakt til medlemmer i bibliotekets lokalområde.

Hvor mange ressourcer ønsker biblioteket at afsætte til det?

Ressourcerne kan både være personaletimer, et fysisk rum eller fx plads på hjemmesiden. Muligheden for at konsultere en erfaren forfatter er et trækplaster i sig selv, men det kræver, at der er plads i budgettet til at ansætte en. På hovedbiblioteket i Hillerød hyrede man (ud over forfatterkonsulenten) en lokal skriveunderviser, der blev aflønnet med taksten for en højskolelærer og fik til opgave at hjælpe den selvstyrende tekstlæringsgruppe i gang.

Det kan være svært at forudsæ, hvor stor en indsats der skal til for at løbe et nyt initiativ i gang, men ressourceforbruget kan fx opgøres pr. deltager. Hvis man sammenligner med en ordning som "book en bibliotekar", er der typisk afsat en halv time pr. person (plus evt. forberedelse). Hvis fx 12 personer deltager i en skrivegruppe, ville det svare til, at en ansat bruger 6 timer sammen med deltagerne i løbet af et år, hvad der nok må anses for et minimum.

Hvilke aktiviteter skal biblioteket tilbyde?

Det store trækplaster i Forfatterernes Forhal har været tekstlæsning, enten som sparring en-til-en med en forfatter eller i en gruppe styret af en forfatter. Men det har også vist sig at være en fordel, hvis flere aktiviteter kan tænkes sammen. En forfatter med træffetid kan fx trække folk ind til en skrivegruppe, der kan blive stampublikum til forfatterarrangementer. Derfor bør skrivende på biblioteket tænkes med ind, når arrangementerne planlægges. Det er oplagt at udvide de lokale forfatterarrangementer, så de planlægges som på Hillerød Bibliotek, hvor der

først laves et åbent, klassisk arrangement for det generelle publikum og derefter laves en lukket Master Class for det lokale skrivende miljø – amatører og professionelle. Alternativt kan det være en fordel, hvis der er afsat midler til at invitere forfattere ind til arrangementer specielt for skrivende.

Hvis biblioteket har en litteraturfestival eller andre større, kulturelle begivenheder, kan det kulturproducerende vækstlag også tænkes ind, både som bidragsydere og deltagere.

Skal biblioteket tilbyde forfatterarbejdspladser?

Et bibliotek, der overvejer at tilbyde arbejdspladser til forfattere, bør også overveje nærmere, hvordan forfatterne adskiller sig fra bibliotekets andre brugere og fra bibliotekarerne og det øvrige personale: Skal der følge forpligtelser med lånet af en arbejdsplads? Må andre, fx opgaveskrivende, også benytte pladsen? Giver pladsen også adgang til frokoststuen, hvor de ansatte ellers har deres frirum? Og hvis ikke, hvor skal forfatterne så holde deres pauser? Hvor skal de hænge deres overtøj og gøre af computeren i pauserne? Det vil også være en god idé på forhånd at undersøge, om der er interesse for en eller flere arbejdspladser blandt de lokale forfattere, og hvis der er, så invitere til et møde om det for at afstemme forventningerne.

Skal biblioteket ansætte en forfatter?

Hvis man går og drømmer om at skrive og udgive en bog, repræsenterer forfatteren en anden faglighed end en cand.mag. eller bibliotekar. Forfatteren har viden om at skrive længere tekster, om forlag og udgivelse og om alle de mange ting i den forbindelse, man ikke kan læse sig til. Det giver autoritet og autencitet.

De tre biblioteker i projektet håndplukkede selv en forfatter til at ansætte i projektperioden. Men der er mange, der har kompetencen til at undervise, læse tekster og fortælle om udgivelse. Da der er ganske få stillinger til forfattere, og forfatterkonsulenten har stor indflydelse på udformningen og afviklingen af projektet, vil et opslag formentlig give god

respons og flere kvalificerede kandidater at vælge imellem. Selve processen med at skrive et stillingsopslag kan samtidig være afklarende for biblioteket: Hvad er det præcis, forfatteren skal arbejde med, og hvilke kvalifikationer forventes han/hun at have?

Hvordan skal biblioteket planlægge sin kommunikation?

Alle de tre deltagende biblioteker brugte bibliotekets hjemmeside til at reklamere for projektet og til små forfatterportrætter. Der blev også oprettet grupper på Facebook. Hillerød Bibliotekerne lavede desuden nyhedsbreve specielt til deltagerne. I Esbjerg tog biblioteket kontakt til lokale uddannelsesinstitutioner, og her var erfaringen, at der skulle kommunikeres ad mange forskellige kanaler, før tilstrækkeligt mange fik øje på tilbuddet. Desuden gjorde tilmelding til arrangementerne det lettere at vurdere, om der var tilstrækkelig interesse til at gennemføre dem, ligesom det gjorde det muligt at indsamle mail-adresser på interesserede.

Skal tilbuddet være permanent eller kun vare i en periode?

Det kan tage tid, inden informationerne om tilbuddet når bredt ud til målgruppen. Hvis initiativet er tidsbegrænset, vil det være en fordel med en lang projektperiode. Over en kortere periode er det svært at måle gennemslagskraften.

Kan biblioteket finde eksterne samarbejdspartnere?

Der vil være mulighed for, at biblioteket blot lægger lokaler til, mens andre – typisk en aftenskole – kan stå for en skrivegruppe og for arrangementer i den forbindelse.

I den forbindelse bør biblioteket i øvrigt være opmærksom på, om skriveundervisningen ligger i konkurrence med private udbydere i lokalområdet. Hvis det er tilfældet, skal biblioteket klart kunne vise, at det offentlige tilbud adskiller sig på en måde, som kan begrunde, at det er gratis.

Opstartsfasen

Skal der holdes et opstartsmøde?

Alle tre byer inviterede til en åbningsreception, men i Hillerød blev alle interesserede også inviteret til et opstartsmøde. Det gjorde det muligt dels at afstemme forventninger, dels at fortælle om planerne for hele perioden.

Hvem kan være ambassadører?

I Odense blev eksisterende netværk kontaktet, men de bidrog kun i begrænset omfang til at trække deltagere til. Hvis biblioteket ønsker at bruge ambassadører til at formidle kontakt, skal det snarere være skriveundervisere end forfattere, for forfatterne kender ganske vist andre forfattere, men ikke nødvendigvis dem, der drømmer om at blive det.

Hvordan kan biblioteket bruge de lokale forfattere?

Etablerede forfattere vil gerne inviteres, også til at fortælle om de mere tekniske aspekter af skrive- og udgivelsesprocessen eller til at holde skriveværksteder, men de forventer at få honorar for det.

Hillerød Bibliotekerne har udviklet en model for, hvordan flere biblioteker kan indkøbe og formidle bøger af lokale forfattere på tværs af kommunegrænser. I Esbjerg har lokale forfattere fungeret som rollemodel for deltagerne i en skrivegruppe.

Der er desuden potentiale for at lave arrangementer og projekter i samarbejde med mere etablerede forfattere. Forfatterne kan bidrage med idéer og viden, også til litteraturformidling, og vil gerne tages med på råd tidligt i processen.

Undervejs

Brugerinddragelse

I Esbjerg og Hillerød var der lagt op til, at deltagerne selv kunne være med til at præge de fysiske omgivelser, fx med boganbefalinger og fotos. I Odense blev tekster af en af deltagerne hængt op på biblioteket. Det er muligt at gøre deltagerne til medskabere af bibliotekets rum.

Arrangementer

Ud over egentlige forfatterarrangementer vil en skrive- eller netværksgruppe også være interesseret i andre aktiviteter. Undervejs i Forfatternes Forhal blev der fx udskrevet en konkurrence om en sms-novelle i samarbejde

med et forlag, og hovedbiblioteket i Hillerød holdt en oplæsningseftermiddag, da projektet sluttede.

Selvstyrende grupper

Af ressourcehensyn vil det optimale tit være, at skrivegrupper bliver selvstyrende, men det er ikke realistisk at tro, at de kan være det fra starten. En velfungerende gruppe bygger på tillid, respekt og fortrolighed, som opbygges, ved at man finder en fælles metode og aftaler regler for, hvordan gruppen skal fungere.

De regler, den selvstyrende skrivegruppe i Hillerød aftalte, er gengivet på næste side.

5 GODE RÅD TIL DEN GENSIDIGE LÆSNING

Aftalt i den selvstyrende skrivegruppe i Hillerød

“At læse er som at lægge et puslespil.”

Sådan sagde forfatter og skriveleder Henrik Rasmussen, da vi bad ham give en introduktion til, hvordan vi bedst griber den gensidige læsning an.

Han gav efterfølgende fem gode råd, som den kvalificerede læsning kan tage udgangspunkt i.

- 1) Genren og dens betydning for læsningen
Hvilke forventninger skaber genren?
- 2) Sprogstil og tone
Talesprog, skriftsprog, gammelt sprog, moderne etc.
- 3) Hvad er teksten om?
Hvilken retning har teksten (ikke handling)?
Læserne og forfatteren har ofte forskellige opfattelser af, hvad en tekst vil.
- 4) Fortælleposition
Fx alvidende, 3. person, hovedpersonens stemme
Er fortællepositionen konsistent?
- 5) Fremhæv elementer, du har hæftet dig særligt ved
Centrale steder, der ikke passer ind i teksten
Sjovt og godt
Stykker eller steder, der arbejder med eller imod teksten

Netværket for forfatterspirer tager udgangspunkt i disse retningslinjer, når vi læser. Vi holder os ikke slavisk til dem, men betragter dem som en mulighed for at strukturere vores læsning.

Forfatteren Peder Frederik Jensen har også givet sit besyv med. Han angiver følgende hovedregel:

Man begrundet sin kritik.

Om man roser eller skoler teksten, gør man det med udgangspunkt i og tilbagevisninger til teksten.

Endelig har vi aftalt, at vi ikke kun fokuserer på det, der ikke fungerer eller kan blive bedre, men også husker og undersøger det, der fungerer.

Thorbjørn Zeuthen Tirsted, februar 2017

BILAG 2 • BIBLIOTEKERNES SELVEVALUERING

ESBJERG v/Kiera Sara Conboy	HILLERØD v/Thorbjørn Zeuthen Tirsted	ODENSE v/Michael Linde Larsen
Har projektet haft den forventede relevans for målgruppen?		
<p>Det har det bestemt. Skrivegruppedeltagerne siger alle, at de har fået meget ud af skriveforløbet sammen med forfatterkonsulenten. De er blevet mere motiverede til at fortsætte med deres egen skrivning og mere bevidste om deres muligheder for udgivelse. De ser projektet som en gave til deres skrivning, fordi de har fået mulighed for at få professionel skrivehjælp og fået indblik i en ellers lukket skriveverden.</p>	<p><i>Forfatterspirene:</i> Ja. De har udviklet sig som skribenter og er blevet tilknyttet et netværk, hvor de kan fortsætte deres udvikling. Gennem biblioteket får de fremover relevant sparring og støtte til yderligere udvikling.</p> <p><i>De professionelle forfattere:</i> Nej. Kun to-tre professionelle forfattere har taget imod tilbuddene i FF.</p> <p>Projektet har derimod haft indirekte relevans, da det munder ud i et større regionalt biblioteks-samarbejde, der har til formål at støtte såvel skrivende vækstlag som professionelle forfattere i Nordsjælland.</p>	<p>I Odense har det været en blandet målgruppe, der har benyttet sig af projektet. I og med at forfatterkonsulenten har haft et godt blik for de forskellige personer, der har henvendt sig i træffetiderne, har flere også fået et skub i deres forfatterdrømme. En har fået udgivet en bog og en anden har en på vej. Andre har "bare" fået gode råd til deres videre skriverier.</p>
Hvilke problemer har projektet oplevet undervejs?		
<p>Der har været en del opstartsproblemer – mest i forhold til forventningsafstemning med vores forfatterkonsulent. Der har også været problemer med at finde frem til det bedste format i Esbjerg. Hvordan vi kunne indfange de skrivende.</p>	<p>De væsentligste udfordringer har været, at brugen af arbejdsstationerne døde hen efter de første to-tre måneder, så de reelt fik funktion af udstillingssted for projektet i stedet for at fungere som arbejdsrum.</p> <p>Desuden at deltagerne i FF ikke er mødt op til projektets forfatterarrangementer i samme grad, som vi havde forventet. Der har været ca. ti deltagere til hvert arrangement. Vi justerede undervejs forhåbningerne til, at mellem 20 og 30 deltagere ville dukke op hver gang.</p>	<p>Synes faktisk ikke der har været de store problemer i Odense. Selvfølgelig kunne man altid have ønsket sig flere besøgende fra starten. Til arrangementerne er der efterhånden kommet flere og flere. Noget som forstærker troen på, at et sådant projekt tager lidt tid at udbrede, og det tager tid at integrere de lokaler skribenter i et netværk.</p>

ESBJERG	HILLERØD	ODENSE
Var projektet anstrengelserne værd? – hvorfor/hvorfor ikke?		
<p>Det har været anstrengelserne værd, selvom det har været meget op og ned i løbet af efteråret 2016. Vi formåede at vende projektet til det bedre i 2017, fordi vi ændrede formatet fra at være elitært til at være mere jordnært.</p> <p>Man først og fremmest har det været anstrengelserne værd, fordi vi kan se, hvor meget skrivegruppen betyder for de lokale skrivende. De fleste fra skrivegruppen siger, at de længe har ledt efter et lignende tilbud i Esbjerg, men først har fundet det gennem dette projekt. Nogle har måttet tage helt til Aarhus eller København for at gå på skriveskole, og andre har endda overvejet at flytte fra byen, fordi der ikke har været et tilbud, der har kunnet støtte op om deres interesse. Med Forfatterens Forhal føler de, at de er blevet set, og nu vil de gerne fortsætte med skrivegruppen.</p>	<p>I allerhøjeste grad. Biblioteket har skabt et levedygtigt netværk af kulturproducerende borgere, som beriger hinanden og biblioteket ved at deltage i netværksmøder, oplæsningsaftener etc.</p> <p>Projektet har endvidere udpeget en række udviklingsmuligheder for biblioteket, herunder samarbejder med andre biblioteker om lokalt forankret litteraturformidling; udvikling af husets egen litteraturformidling (afvikling af arrangementer, målgruppeinddragelse i planlægningen af arrangementer); en skærpet opmærksomhed på sammenhængen mellem bibliotekets udviklingsprojekter; erfaring med at planlægge og konkretisere længerevarende projekter; samt et tættere samarbejde med bibliotekerne i Odense, Esbjerg, Allerød, København, Viborg og Randers, der på sigt kan kaste nye projekter af sig.</p>	<p>Ja, helt sikkert. Projektet har vist, at der er et "marked" for kommende forfattere. Og at det giver mening, at biblioteket understøtter dem.</p> <p>Hvordan det bedst gøres, er det værd at overveje nøje i organisationen, inden kommende skriveprojekter sættes i gang.</p>

ESBJERG	HILLERØD	ODENSE
Hvilke erfaringer har I gjort jer i forbindelse med projektets samarbejdsrelationer?		
<p>Vi har tænkt rigtig meget på, hvordan vi har kunnet støtte bedst muligt op om de professionelle forfattere i lokalområdet. Derfor har vi inviteret dem ind for at holde oplæg, foredrag og skriveworkshops. Nogle af dem har modtaget honorar, andre har gerne villet støtte projektet uden at skulle have betaling. De har alle sammen syntes, at det er et vigtigt initiativ at støtte op om, og de vil meget gerne dele ud af deres erfaring for at hjælpe andre skrivende.</p>	<p>Samarbejdet med de andre kommuner (Odense og Esbjerg) har gledet problemfrit, fordi styringen har været professionel og overskuelig fra starten og imødekomende overfor, at hver kommune har fundet sin egen måde at løse projektet på.</p> <p>Projektet har desuden kastet gode muligheder for vidensdeling af sig, som har været med til at skærpe Hillerød Biblioteks FF-projekt samt givet gode input til anden, fremadrettet projektudvikling.</p>	<p>Desværre har projektet ikke knyttet så mange relationer til det etablerede forfattermiljø i byen. Det har givet mere mening at knytte relationer til de mere uorganiserede skribenter. Det er til gengæld en voksende gruppe.</p>

ESBJERG	HILLERØD	ODENSE
Hvad er de vigtigste forklaringer på, at projektet har nået/ikke har nået sine mål?		
<p>Projektet har bevirket, at der er blevet skabt et skrivende netværk i Esbjerg Kommune. Et netværk der ikke fandtes, før Forfatternes Forhal kom til byen. Det har været en langsom opstart, men nu er der 8 skrivegruppemedlemmer, og der er også andre, der har sagt, at de gerne vil være en del af skrivegruppen fremadrettet.</p> <p>Projektet kunne nå sine mål takket være en kombination af bibliotekets indsats, forfatterkonsulentens arbejde i skrivegruppen og de lokale forfattere der har støttet op om projektet.</p>	<p>Det har været afgørende for Hillerøds projekt, at vi har haft frie hænder til at forfølge det potentiale, FF havde i vores kommune, og på baggrund deraf kunne skærpe projektet, så vi talte til den rette målgruppe på den rette facon. I projektansøgningen var målgruppen defineret som både professionelle forfattere og skribenter, og den skelnen har været vigtig for os.</p> <p>Det har også været vigtigt, at vi har udviklet projektet efter deltageres behov. Det er sket ved en sideløbende udvikling og skærpelse af de eksisterende tilbud.</p>	<p>En stor fordel har været at forfatterkonsulent Rasmus Dahlberg er gået meget positivt og energisk ind i opgaven. Ud over hans daglige træffetider på biblioteket, har han gennemført skrivekurser og selv arrangeret litterære arrangementer, der hang sammen med projektet. En konklusion er, at det har stor betydning med en (pro)aktiv og engageret forfatterkonsulent.</p>
Hvad kunne være gjort bedre?		
<p>Vi skulle have vidst fra starten af, hvad vi ville med projektet – så havde vi også kunnet sætte nogle tydeligere linjer op for forfatterkonsulenten. I stedet valgte vi at udvikle formatet sammen med forfatterkonsulenten. Vi skulle også have været mere proaktive for at finde skrivegruppe deltagerne – måske ved at holde et åbent hus-arrangement, hvor vi sammen med dem kunne finde frem til et fælles udgangspunkt for skrivegruppen. I stedet blev det fra start meget elitært, og vi har efterfølgende fundet ud af, at nogle af de skrivende simpelthen ikke kunne forholde sig til ord som <i>tekstlæsninger</i> og <i>forfatterspirer</i> og dermed har tænkt 'er dette overhovedet noget for mig?'. </p>	<p>Vi udviklede på projektet henover flere måneder i idéfasen, og da projektplanen forelå, videreudviklede vi i takt med, at potentialet for at skærpe vores målgruppefokus steg. Vi oprettede netværksgruppen Forfatterspirer i Hillerød og omegn og begyndte at lede projektet i den retning, da vi opdagede, at projektets potentiale lå i den lokale netværksdannelse.</p>	
Hvad kunne være gjort bedre i projektet?		
	<p>Vi har ikke været skarpe nok i planlægningen af forfatterarrangementerne ift. at skabe opmærksomhed og interesse for FF. Arbejdsstationerne kunne ligeledes have været mere indbydende, så vi fik skabt et arbejds-/kunstnerisk miljø omkring dem.</p>	<p>Biblioteket kunne godt have puttet mere tid i projektet. Bl.a. så de litterære arrangementer i starten havde haft flere besøgende.</p>

ESBJERG	HILLERØD	ODENSE
Hvilke af projektets erfaringer videreføres i andre sammenhænge?		
<p>Vi er ved at foretage en intern evaluering og der er meget stor sandsynlighed for at vi som bibliotek støtter op om skrivegruppen på en eller anden måde fremadrettet.</p>	<p>Netværksdannelsen blandt de kulturproducerende borgere vil vi understøtte med midler og mandskabstimer og tænke ind i bibliotekets videre udvikling. Samarbejdet med andre kommuner om at støtte de kulturproducerende aktører i kommunen vil ligeledes være et fremtidigt fokuspunkt.</p>	<p>I det kommende nye bibliotek i Odense, "Borgernes Hus", overvejes det kraftigt at videreføre det litterære netværk. For øjeblikket fortsætter netværket på et lokalbibliotek.</p>
Kan projektet duplikeres af andre? – hvorfor /hvorfor ikke?		
<p>Det kan etableringen af en skrivegruppe, hvor biblioteket er facilitator og støtter op om skrivegruppen ved at sørge for alt det praktiske og engang imellem inviterer en skriveleder eller en forfatter til at komme forbi. Vi har fundet ud af, at det er rigtig vigtigt, at biblioteket kan fungere som det neutrale mødested for folk med en fælles interesse og støtte op om det skrivende miljø i kommunen. Biblioteket som netværks-skaber.</p>	<p>Med forbehold for at alle kommuner har forskellige borgersammensætninger – ja. Det er ikke til at sige, om projektet kan kopieres entil-en, men grundtanken med at skabe et rum for møder mellem kommunens kreative borgere kan udfoldes på mange forskellige måder, så den passer til den enkelte kommunes forudsætninger.</p> <p>Hillerød Bibliotek producerer en hvidbog for netværksdannelse blandt kulturproducerende borgere, som andre kommuner uden videre kan lade sig inspirere af.</p> <p>Vi står desuden til rådighed for sparring og erfaringsudveksling.</p>	<p>Ja, på de biblioteker som har lokale skribenter i deres nærområde vil det være en rigtig fin aktivitet at have tilknyttet virksomheden.</p>